

Bilaga till rapport

Att förebygga missbruk av alkohol
droger och spel hos barn och unga
nr 243 (2016)

Bilaga 5 Kostnadsberäkning av preventiva program

Pia Johansson

Denna bilaga beskriver metoder och antaganden som har använts för att skatta kostnaderna för att genomföra några manualbaserade preventiva program, för SBU-rapporten *Att förebygga missbruk av alkohol, droger och spel hos barn och unga*.

De utvalda programmen är följande; Nya Steg – föräldradsdelen (den amerikanska förlagan heter Iowa Strengthening Families 10–14), Life Skills, Good Behaviour Game (GBG) och Unplugged. Två av programmen, Life Skills och GBG, är till för elever och genomförs på skoltid, medan Nya Steg – föräldradsdelen främst riktas mot föräldrar. Unplugged kombinerar de två ansatserna. I Tabell 1 finns en beskrivning av hur programmen är upplagda och vilka resurser som förbrukas för att genomföra programmen i en klass.

Programmen kräver att de personer som genomför dem har genomgått en särskild utbildning, se Tabell 2. Det räcker dock troligen inte med en enda utbildningsomgång för att lärare ska kunna genomföra programmen år efter år. För att få stöd och handledning under programmets gång antas krävas tre timmars rådgivning med en utbildad särskild ledare för varje programserie. Dessutom antas

en kortare uppföljning och diskussion behövas varje år, på en halv arbetsdag, dvs fyra timmar. Den är enklast att genomföra om det finns åtminstone två lärare på samma skola som kan diskutera med varandra, så resurserna i Tabell 2 är beräknade per skola med två utbildade lärare. Programmet Nya Steg kräver att en särskild ledare finns med under programmet, förutom läraren, så för det programmet antas tre personer delta per skola.

Uppgifterna om hur programmen är upplagda och kostnader för material är hämtade från databasen Blueprints [1] för programmen Life Skills och GBG. För Unplugged hämtades uppgifterna från EU-DAP:s hemsida [2] och från två vetenskapliga rapporter [3,4] samt för Nya Steg – föräldradelen från företaget Prev & Info AB [5]. Kostnaderna uttrycks i svenska kronor år 2013. Uppgifterna från Blueprints har antagits vara uttryckta i USD år 2012–2014 (1 USD=6,72 SEK). Vissa resurser och priser har skattas utifrån schabloner, se Tabell 3.

Den utbildning lärarna genomgår kan de använda under flera år. Tidigare beräkningar av kostnader för olika typer av preventiva program [6,7] har antagit att lärarna arbetar i fem år efter ett visst program. För att öka jämförbarheten mellan beräkningarna görs samma antagande här. Varje lärare antas genomföra programmet i fyra klasser per läsår, samma antagande som i tidigare svenska studier. I Tabell 4 redovisas kostnaderna för en skola för att genomföra de olika programmen i fem år, med åtta klasser per år, fördelat på två lärare. I samhällskostnaderna ingår värdet på föräldrarnas tid för att delta i träffar samt deras restid. Även elevernas tid ingår, men då den värderats till 0, så påverkas inte kostnaderna. De femåriga kostnaderna redovisas även diskonterat 3 procent.

Tabell 1. Resursåtgång för att genomföra de fyra preventiva programmen i en klass.

För elever	Nya steg	Life Skills	GBG	Unplugged
Genomförande i en klass	–	15+10+5 lektioner i 3 läsår, à 45 minuter	1 lektion à 1,5 timme	12 lektioner à 1 timme
<i>Förberedelser (0,5 timme/lektion eller vecka)</i> Lärare	–	15 timmar/3 år	18 timmar	6 timmar
<i>Lektioner</i> Lärare	–	22,5 timmar/3 år	1,5 timme	12 timmar
Elever	–	562,5 timmar/3 år	37,5 timmar	300 timmar
Material	–	2 500 kr/3 år	700 kr	0 kr
Belöningar	–	–	1 300 kr	–
<i>Handledning</i> Lärare	–	3 timmar	3 timmar	3 timmar
Ledare	–	3 timmar	3 timmar	3 timmar
För föräldrar	Nya steg	Life Skills	GBG	Unplugged
Genomförande i en klass	8 träffar, varav 2 med elever	–	–	3 träffar
<i>Rekrytering deltagare</i> Lärare	0,5 timme	–	–	0,5 timme
Material	60 kr	–	–	60 kr
<i>Förberedelser (0,5 timme/träff)</i> Lärare	4 timmar	–	–	1,5 timme
Ledare	4 timmar	–	–	–
<i>Träffar</i> Lärare	24 timmar	–	–	12 timmar
Ledare	24 timmar	–	–	–
Föräldrar	400 timmar	–	–	210 timmar
Elever	75 timmar	–	–	–
Material	640 timmar	–	–	0 kr
Lokal	0 kr	–	–	0 kr
Fika	3 800 kr	–	–	1 200 kr
<i>Handledning</i> Lärare	3 timmar	–	–	–
Ledare	3 timmar	–	–	–

Tabell 2. Resursåtgång för att utbilda och vidareutbilda 2 lärare på en skola.

	Nya steg	Life Skills	GBG	Unplugged
Utbildning Lärare/ledare	1,5 dagar 2 lärare + 1 ledare	1 dag, 2 lärare	3 dagar, 2 lärare	2,5 dagar, 2 lärare
<i>Utbildning</i> Kursavgift	11 250 kr	4 000 kr	8 000 kr	0 kr
Tid	36 timmar	16 timmar	48 timmar	40 timmar
Resa och logi	7 500 kr	5 000 kr	8 000 kr	5 000 kr
Restid	24 timmar	16 timmar	16 timmar	16 timmar
Lärarmaterial	0 kr	2 500 kr	8 000 kr	0 kr
<i>Årlig uppföljning och vidareutbildning</i> Lärare	12 timmar	8 timmar	8 timmar	8 timmar
Material	120 kr	80 kr	80 kr	80 kr

Tabell 3. Schabloner för resurser och priser, i SEK år 2013.

Schabloner och antaganden	Kommentar
<i>Antal deltagare per program</i> 1 klass är 25 elever 1 föräldrträff samlar 20 föräldrar 1 föräldrträff samlar 15 elever	Endast för Nya Steg
<i>Genomföra program, per skola</i> 2 lärare, 4 klasser var per läsår	GBG 1 klass per lärare
<i>Handledning per program</i> 3 timmar med ledare	
<i>Rekrytering av en klass</i> Föräldraprogram: 0,5 timme lärare och 30 fotokopior	
<i>Årlig uppföljning/vidareutbildning</i> Lärare/ledare 4 timmar Material 20 kopierade sidor	
<i>Värdering av tid</i> Ledare: 285 kr/timme Lärare: 250 kr/timme Föräldrar: 60 kr/timme Elever: 0 kr/timme	Baseras på månadslön 31 300 kr* Baseras på månadslön 28 000 kr* Baseras på värdering av fritid**
<i>Schabloner restid</i> Lärare/ledare för utbildning: 8 timmar/resa Lärare för program skoltid: 0 timmar/resa Lärare/ledare kvällstid: 1 timme/resa Föräldrar/elever kvällstid: 0,5 timme/resa	
<i>Schabloner kostnader</i>	
Kostnad för lokal utanför skolan: 300 kr/styck	Lokal i skolan 0 kr
Fika: 20 kr/styck	
Resa till lektioner/träffar: 0 kr/styck	
Fotokopior: 2 kr/styck	
Resa och logi utbildning: 2 500 kr/styck	1 000 kr tågresa och 1 500 kr hotellnatt

* [8] Månadslöner, utan overheadkostnader, år 2013 för 2330 Grundskollärare och 2340 Speciallärare. Inkluderar sociala avgifter på 50 procent och antas bestå av 165 arbetstimmar per månad.

** [9]

Tabell 4. Fem års kostnader för att genomföra programmen, för 2 lärare med vardera 4 klasser per läsår.

År 1	Tim	Nya steg Samhälls- kostnader	Vara kommun	Tim	Life skills Samhälls- kostnader	Varav kommun	Tim	Good Behaviour Game Samhälls- kostnader	Varav kommun	Tim	Unplugged Samhälls- kostnader	Varav kommun
Utbildning lärare + ledare	60	33 750	33 750	32	18 000	18 000	64	40 000	40 000	56	19 000	19 000
Genomförande 8 klasser	4 300	352 560	138 240	1 616	35 947	35 947	504	67 840	67 840	4 384	187 720	86 920
Uppföljning och vidareutbildning	12	3 120	3 120	8	2 080	2 080	8	2 080	2 080	8	2 080	2 080
<i>Summa år 1</i>	<i>4 372</i>	<i>389 430</i>	<i>175 110</i>	<i>1 656</i>	<i>56 027</i>	<i>56 027</i>	<i>576</i>	<i>109 920</i>	<i>109 920</i>	<i>4 448</i>	<i>208 800</i>	<i>108 000</i>
År 2–5, per år												
Genomförande 8 klasser	4 300	352 560	151 080	1 616	35 947	35 947	504	67 840	67 840	4 384	187 720	86 920
Uppföljning och vidareutbildning	12	3 120	3 120	8	2 080	2 080	8	2 080	2 080	8	2 080	2 080
<i>Summa per år</i>	<i>4 312</i>	<i>355 680</i>	<i>154 200</i>	<i>1 624</i>	<i>38 027</i>	<i>38 027</i>	<i>512</i>	<i>69 920</i>	<i>69 920</i>	<i>4 392</i>	<i>189 800</i>	<i>89 000</i>
Summa odiskonterat	21 620	1 812 150	791 910	8 152	208 133	208 133	2 624	389 600	389 600	22 016	968 000	464 000
Summa diskonterat 3%		1 711 528	748 287		197 376	197 376		369 820	369 820		914 305	438 822

Referenser

1. Blueprints., Hämtad 150514 från www.blueprintsprograms.com.
2. EU-DAP., Hämtad 15051420 från www.eudap.net.
3. Lindahl, A-M, Galanti, R. *Unplugged! Utvärdering av ett europeiskt ANT-program i Sverige. EU-DAP-projektet*. Stockholms läns landsting, Centrum för folkhälsa, Tobaksprevention, 2006.
4. van der Kreeft, P.W, G. Galanti, MR. Siliquini, R. Bohrn, K. Scatigna, M. Lindahl, A-M. Melero, JC. Vassara, M. Fagiano, F. The Eu-DAP Study Group, 'Unplugged* A new European school programme against substance abuse. *Drugs*, 2009. **16**(2): p. 167-181.
5. Föräldrar, N.S., Hämtad 140811 från www.prevochinfo.se.
6. Folkhälsomyndigheten., *Föräldrastöd – är det värt pengarna? Hälsoekonomiska analyser av föräldrastödsprogram*. Hämtad 150604 från <http://www.folkhalsomyndigheten.se/documents/livsvillkor-levnadsvanor/barnunga/foraldrastod/Foraldrastod-en-lonsam-satsning-halsoekonomiska-analyser-Folkhalsomyndigheten.pdf>, 2014.
7. Feldman, I, et al. *Med många bäckar att stämma i -hur ska vi prioritera och hur beräknar vi kostnaden?* Hämtad 150604 från https://www.skandia.se/hem/Global/pdf/H%C3%A5llbarhet/Rapport_Med%20m%C3%A5nga%20b%C3%A4ckar%20att%20st%C3%A4mma%20i.pdf, 2015.
8. SCB, *Statistikdatabas*. Hämtad 150515 från www.statistikdatabasen.scb.se.
9. Trafikverket, *Samhällsekonomiska kalkylvärden. Bilaga till Trafikverkets "Beräkningsmetodik och gemensamma förutsättningar i transportsektorns samhällsekonomiska analyser"*. . Hämtad 150420 från <http://www.trafikverket.se/Foretag/Planera-och-utreda/Planerings--och-analysmetoder/Samhallsekonomisk-analys-och-trafikanalys/Gallande-forutsattningar-och-indata/>, 2005.